

OJCOWIE ŻYWI
24

MĘCZENNICY PIERWSZYCH WIEKÓW CHRZEŚCIJAŃSTWA

Wstępy, opracowanie i wybór tekstów
ks. prof. Marek Starowieyski

Indeksy sporządził
Wojciech Stawiszyński

Wydawnictwo WAM
Kraków 2020

SPIS TREŚCI

SKRÓTY	9
PRZEDMOWA	11
WSTĘP (ks. M. Starowieyski)	19
1. Droga do męczeństwa	19
2. Literatura o męczeństwie	32
3. Przesłanie	42
4. Bibliografia	47
WPROWADZENIE. WIERNY I PRAWDZIWY MĘCZENNIK. ŹRÓDŁO I WZÓR MĘCZEŃSTWA: MĘKA I ZMARTWYCHWSTANIE JEZUSA CHRYSZTUSA	55
ROZDZIAŁ I. BIBLIJNE POSTACI – WZORY MĘCZEŃSTWA	63
I. WZORY MĘCZEŃSTWA WZIĘTE ZE STAREGO TESTAMENTU	64
1. Męczennicy Machabejscy	66
a. Męczeństwo Eleazara	68
b. Męczeństwo siedmiu braci i ich matki	70
2. Przykłady wierności Bogu z Księgi Daniela	73
a. Daniel w jaskini lwów	75
b. Trzej młodzieńcy w piecu ognistym	77
II. WZORY MĘCZEŃSTWA WZIĘTE Z NOWEGO TESTAMENTU	86
1. Męczeństwo św. Jana Chrzciciela	87
2. Męczeństwo św. Szczepana	88
3. Męczeństwo św. Jakuba Starszego	93
4. Męczeństwo św. Piotra i Pawła i pierwszych męczenników rzymskich	94
5. Męczeństwo św. Jakuba Mniejszego, Syna Alfeusza	100
6. Apokryficzne świadectwa o męczeństwie Apostołów i innych postaci Nowego Testamentu	105
ROZDZIAŁ II. PIERWSZE PRZEŚLADOWANIA W CESARSTWIE RZYMSKIM DO 249 R.	107
1. Męczeństwo św. Ptolemeusza i Lucjusza (ks. L. Misiarczyk)	109
2. Męczeństwo św. Justyna i towarzyszy (bp A. Lisiecki)	112
3. Męczeństwo św. Polikarpa (A. Świderkówna)	117
4. Męczeństwo św. Karpusa, Papilusa i Agatoniki (J. Kozłowski)	128
5. Męczennicy z Lugdunum [Lyonu] (bp A. Lisiecki)	133
6. Akta męczenników scylitańskich (o. A. Bober SJ)	148
7. Męczeństwo świętego i przesławnego apostoła Apoloniusza [Apollosa], zwanego Sakkeasem (J. Kozłowski)	150

8. Męczeństwo św. Perpetuy i Felicyty (A. Malinowski)	159
9. Męczeństwo Orygenesza (A. Caba)	175
10. Męczeństwo uczniów Orygenesza oraz Potamieny i Bazylidesa (A. Caba)	178
a. Wersja z <i>Historii kościelnej</i> Euzebiusza (S. Kalinkowski)	179
b. Wersja z <i>Opowiadań dla Lausosa</i> Palladiusza (S. Kalinkowski)...	181

ROZDZIAŁ III. PIERWSZE PRZEŚLADOWANIA ZORGANIZOWANE W POŁOWIE III W. ZA CESARZY DECJUSZA I WALERIANA ORAZ PÓŹNIEJSZE

A. ZA CESARZA DECJUSZA	185
1. Prześladowania w Aleksandrii w latach 248–260 i losy biskupa Dionizego	185
a. Pogrom chrześcijan w Aleksandrii (A. Caba)	186
b. Prześladowanie św. Dionizego (A. Caba)	191
2. Męczeństwo św. Konona (ł. zbiorowe)	197
3. Męczeństwo św. Pioniosa i jego towarzyszy (J. Kozłowski)	200
4. Męczeństwo św. Achacego [Akacjusza] (A. Malinowski)	219
B. PRZEŚLADOWANIE ZA CESARZA WALERIANA	225
5. Akta prokonsularne św. Cypriana (ks. M. Michalski)	226
6. Akta świętych męczenników biskupa Fruktuoza i diakonów Auguriusza i Eulogiusza (A. Malinowski)	231
7. Męczeństwo św. Marynusa (bp. A. Lisiecki)	236
8. Męczeństwo św. Mariana i Jakuba (J. Kozłowski)	237
9. Męczeństwo św. Montanusa i Lucjusza (J. Kozłowski)	249
10. Męczennicy Massa Candida, z Utyki (M. Brożek)	263
C. INNI MĘCZENNICZY W III W.	264
11. Męczeństwo św. Porfiriusza mima (ks. N. Widok)	265
12. Św. Damazy, papież, Męczeństwo św. Tarsycjusza (o. M. Bednarz SJ)	271

ROZDZIAŁ IV. WIELKIE PRZEŚLADOWANIE ZA DIOKLECJANA I JEGO NASTĘPCÓW

1. Dzieła Euzebiusza z Cezarei	275
a. O Męczennikach palestyńskich (T. Wnętrzak)	278
Dodatek: Fragmenty greckiej dłuższej recenzji o męczennikach Euzebiusza z Cezarei	306
a. O Męczennikach palestyńskich (T. Wnętrzak)	306
b. Fragmenty <i>Historii kościelnej</i> (A. Caba)	315
2. Męczeństwo św. Maksymiliana (o. A. Bober SJ)	319
3. Męczeństwo św. Marcellusa	323
4. Męczeństwo św. Agape, Ireny (Ejrene) i Chione z Tesalonik (J. Kozłowski)	326
5. Męczeństwo św. Dasjusza (J. Kozłowski)	334
6. Męczeństwo św. Euplusa (J. Kozłowski)	338

7. Męczeństwo św. Ireneusza, biskupa z Sirmium (J. Kozłowski)	340
8. Męczeństwo św. Feliksa, biskupa Tibiuki (o. A. Bober SJ)	345
9. Męczeństwo św. Fileasza, biskupa Thmuis	347
a. List Fileasza do mieszkańców Thmuis (A. Caba)	349
b. Akta św. Fileasza i Filoroma (o. A. Bober SJ)	351
10. Męczeństwo Juliusza Weterana (J. Kozłowski)	356
11. Męczeństwo św. Kryspiny (J. Kozłowski)	360
12. Męczeństwo św. Floriana (ks. A. Pławecki)	364
Dodatek: Przeniesienie relikwii św. Floriana do Polski (A. Słomczyńska)	369
13. Męczeństwo św. Agnieszki	371
a. Epigram św. Damazego (o. M. Bednarz SJ)	372
b. Opis męczeństwa u św. Ambrożego (ks. W. Szoldrski)	372
14. Męczeństwo św. Eulalii z Meridy (M. Brożek)	374
15. Testament czterdziestu świętych i godnych czci Męczenników Chrystusa, którzy zginęli w Sebaście (J. Kozłowski)	383
Dodatek: Męczennicy donatystów: Męczeństwo Izaaka i Maksymiana (ks. S. Adamiak)	387

ROZDZIAŁ V. MĘCZENNICZY POZA GRANICAMI CESARSTWA

(IV WIEK)	401
1. AFRYKA	402
a. Afryka pod panowaniem Wandalów (M. Szada)	402
b. Wiktor z Wity, Historia prześladowania wandalskiego w Afryce (M. Szada)	406
2. POGANIE. Męczeństwo św. Saby (J. Danielewicz)	480
3. PERSJA	486
a. Męczeństwo Symeona Bar Sabbae (ks. J. Woźniak CM)	488
b. Hermiasz Sozomen, Początki prześladowania za Sapora (S. Kazikowski)	503
4. ARMENIA. Agathangelos, Męczeństwo św. Rypsmy i jej trzydziestu sześciu towarzyszek (T. Tiszczenko-Świętorzecka)	512
5. GRUZJA. Jakub Curtaweli, Męczeństwo św. Szuszanik (E. Biedka)	530

ROZDZIAŁ VI. PRZY GROBACH MĘCZENNIKÓW 547

A. DO GROBÓW MĘCZENNIKÓW	549
1. Prudencjusz, Bazyliki św. Piotra i Pawła w Rzymie (M. Brożek) . . .	549
2. Prudencjusz, Krypta św. Hipolita (M. Brożek)	552
B. PRZEDSTAWIENIA MĘCZENNIKÓW	557
3. Asteriusz z Amazji, Męczeństwo św. Eufemii (ks. J. Naumowicz) . .	557
4. Prudencjusz, Męczeństwo św. Kasjana (ks. A. Kantecki)	560
5. Prudencjusz, Męczeństwo św. Hipolita (M. Brożek)	563

6. Paulin z Noli, Chrystus i męczennicy w bazylice w Fundi (R. Toczko)	567
C. ODKRYCIA GROBÓW	568
7. Św. Ambroży, Odkrycie relikwii świętych męczenników Gerwazego i Protazego (o. P. Nowak OFM)	568
8. Lucjan z Kaphar Gamala, Odnalezienie relikwii św. Szczepana (D. Kosior)	570
D. KULT MĘCZENNİKÓW	576
9. Św. Ambroży, Kult męczenników w Afryce i w Mediolanie (Z. Kubiak)	576
INDEKSY	579
INDEKS OSOBOWY	581
INDEKS NAZW GEOGRAFICZNYCH I ETNICZNYCH	603
INDEKS BIBLIJNY	611
INDEKS DZIEŁ STAROŻYTNYCH CYTOWANYCH LUB WZMIANKOWANYCH	621
INDEKS POSTACI I MIEJSC MITOLOGICZNYCH	629